

NORGES HØYESTERETT

Den 20. mars 2019 avsa Høyesterett bestående av dommerne Matningsdal, Bull, Bergsjø, Falch og Berglund kjennelse og beslutning i

HR-2019-568-A, (sak nr. 18-190497STR-HRET), straffesak, anke over kjennelse:

A (advokat Jørn Terje Kristensen – til prøve)

mot

Kriminalomsorgen region øst (kst. statsadvokat Andreas Strand)

avsagt slik

KJENNELSE OG BESLUTNING:

- (1) I forbindelse med Høyesteretts behandling av sak 18-190497, har den ankende parts prosessfullmektig begjært saken ført for lukkede dører. Begjæringen er begrunnet i at han under forhandlingene vil komme inn på personlige og sensitive forhold knyttet til den ankende parts helse, blant annet gjennom opplesing fra sakkyndige erklæringer. Hensynet til den ankende part og hans to mindreårige barn, som er tydelig preget av saken, tilsier derfor at dørene bør lukkes, jf. domstoloven § 125 første ledd bokstav b om privatlivets fred.
- (2) Ankemotpartens prosessfullmektig har opplyst at han ikke vil komme inn på opplysninger om den ankende parts helsetilstand, men har ikke innsigelser mot at dørene lukkes under den ankende parts innlegg.
- (3) Saken er en videre anke over kjennelse, som normalt ville vært behandlet som en skriftlig sak av Høyesteretts ankeutvalg. Den er imidlertid besluttet overført til Høyesterett i avdeling etter reglene som gjelder for ankesaker, jf. domstoloven § 5 første ledd andre punktum. Det er samtidig besluttet at det skal holdes muntlige forhandlinger, jf. straffeprosessloven § 387.
- (4) Etter domstoloven § 124 første ledd er hovedregelen at rettsmøter holdes for åpne dører. Retten kan likevel beslutte lukkede dører, jf. blant annet domstoloven § 125 første ledd bokstav b, som gir hjemmel for dette «når hensynet til privatlivets fred eller til ærbarhet krever det».

- (5) Adgangen for publikum og presse til rettsmøtene og adgangen til offentlig gjengivelse fra rettsmøtene er grunnleggende prinsipper i norsk rettspleie, jf. Rt-1997-1302, hvor Høyesterett uttalte at det i utgangspunktet bør vises sterk tilbakeholdenhet med å lukke dørene for offentligheten. Dette er fulgt opp i Rt-2007-521 avsnitt 12 hvor det heter:

«Bestemmelsen er et utslag av et grunnleggende rettsstatsprinsipp om at rettsforhandlingene, dersom det ikke foreligger tungtveiende grunner for å gjøre unntak, skal være offentlige, jf. Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 6 nr. 1 og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 14 nr. 1. Formålet med dette prinsippet er å sikre offentlig kontroll med og mulighet for kritikk av rettergangen.»

- (6) Dørene skal ikke lukkes dersom de hensyn som kan begrunne lukkede dører, kan ivaretas på annen måte, eksempelvis gjennom referatforbud eller pålegg om anonymisering, jf. Ot.prp. nr. 55 (1997–1998) side 67.
- (7) Saken for Høyesterett gjelder den generelle lovtolkningen knyttet til straffeprosessloven § 459 om soningsutsettelse. For å belyse spørsmålet om hvordan begrepet «alvorlig sinnslidende» i denne bestemmelsen skal forstås, samt ved forhandlingene om den generelle forståelsen av om fullbyrdingen av straff er «utilrådelig», er det ikke nødvendig for prosessfullmektigene å komme inn på den ankende parts helsetilstand. Hensynet til den ankende part kan derfor ikke begrunne lukkede dører under behandlingen av disse spørsmålene. Det samme gjelder hensynet til den ankende parts barn.
- (8) Den ankende parts prosessfullmektig har imidlertid opplyst at han under deler av forhandlingene vil komme inn på opplysninger om den ankende parts helse, hvor det blant annet fremkommer informasjon om funksjonsevne, utvikling av sykdom og diagnose. Dette vil særlig være aktuelt ved opplesning av sakkyndige erklæringer, avgitt av psykologer og psykiatere.
- (9) Etter rettens syn er opplysningene om den ankende parts funksjonsevne, utvikling av sykdom og diagnose, samt innholdet i de sakkyndiges erklæringer, av en slik sensitiv karakter at vilkårene for å lukke dørene er oppfylt, jf. domstoloven § 125 første ledd bokstav b om hensynet til privatlivets fred.
- (10) På denne bakgrunn lukkes dørene under lengre redegjørelser for den ankende parts helse. Ved kortere henvisninger til dokumentene er det tilstrekkelig at prosessfullmektigen peker på de aktuelle avsnittene uten at dette leses opp i retten. Det er derfor ikke nødvendig å lukke dørene under disse delene av forhandlingene, ettersom hensynet til privatlivets fred ved den skisserte fremgangsmåten blir tilstrekkelig ivaretatt.
- (11) Selv om en sak delvis går for lukkede dører kan retten etter domstoloven § 127 gi samtykke til at andre enn de som har med saken å gjøre, likevel er til stede. I medhold av denne bestemmelsen har den ankende part bedt om at spesialist i psykiatri Paul Stronegger får overvære forhandlingene i sin helhet, mens ankemotparten har bedt om at rådgiver i Kriminalomsorgen Anders Østberg Raaum får være til stede. De vil begge i kraft av sine stillinger ha taushetsplikt om det som fremkommer. Det har ikke vært innsigelser mot at disse er til stede når det forhandles for lukkede dører, og retten beslutter at samtykke etter domstoloven § 127 bør gis.

- (12) Det er ingen journalister til stede under saken, og det er derfor ikke nødvendig å ta stilling til om pressen bør gis samtykke til å overvære forhandlingene i sin helhet, jf. domstoloven § 127.
- (13) Kjennelsen og beslutningen er enstemmig.

S L U T N I N G :

1. Saken går for åpne dører, men dørene lukkes under lengre redegjørelser for den ankende parts helse, jf. domstoloven § 125 første ledd bokstav b.
2. Spesialist i psykiatri Paul Stronegger og rådgiver i Kriminalomsorgen Anders Østberg Raaum gis adgang til å være til stede under forhandlingene i sin helhet, jf. domstoloven § 127.

Magnus Matningsdal
(sign.)

Henrik Bull
(sign.)

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Ingvald Falch
(sign.)

Cecilie Østensen Berglund
(sign.)